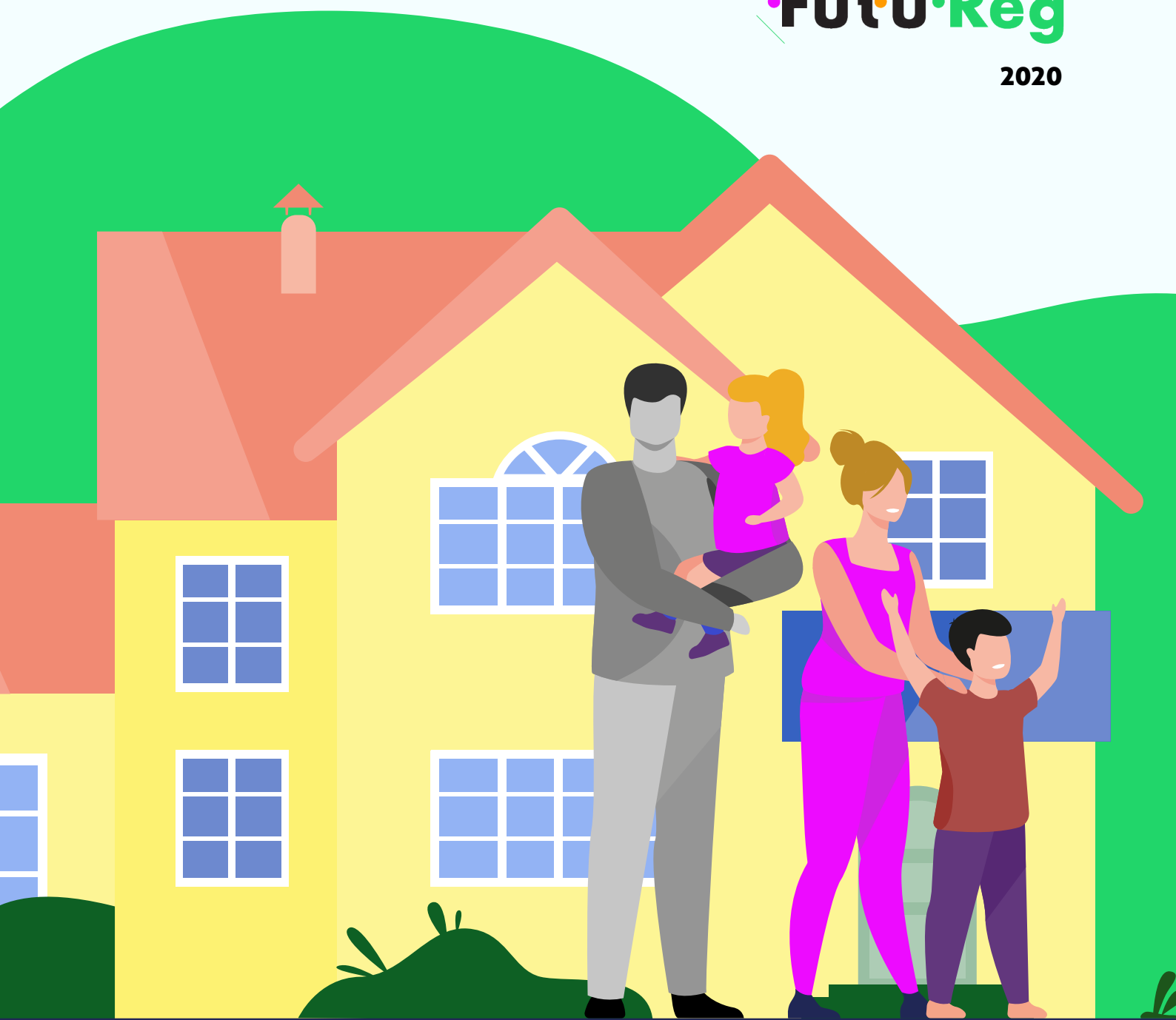

SZUBURBÁN ÉLET a Csallóközben

BOTT DOMONKOS LÍVIA

FutuReg

2020

Szuburbán élet a Csallóközben
A zöld özvegyek társadalmi problémái
LIFE IN SUBURBS OF RYE ISLAND

FutuReg 2020

A tanulmány megjelenését a Kisebbségi Kulturális Alap támogatta

*„A kérdés nem az, hogy jobban éljünk, hanem az, hogy máshogy.”
(Vladimír Ira gondolata az életminőség mutatóról)*

Recenzálta: doc.PhDr. René Pawera, PhD.

Lektor és korektor: Ing. Mária Vasil'ová, PhD.

Nyelvi korrektúra: Jakubecz Erzsébet

Kiadta: FutuReg PT, Šamorín

Kiadás éve: 2020

ABSTRACT

The final report deals with the phenomenon of social life and living standards in satellites and picks up one major problem connected with green widows. The main goal of the research is to identify whether there are economically inactive women in suburbia of Bratislava who can be considered as green widows. Even though this issue is becoming more and more relevant, especially with the increasing suburbanization of Bratislava, this problem has not been professionally tackled and described yet. The problem of suburban society and green widows in this paper is discussed with regard of the process of suburbanization and the specific lifestyle of people living in satellite towns. One part of the paper also deals with sociological and community issues. The research also includes questionnaire focused on general satisfaction of suburbains filtered by gender. The problem of life quality and green widows is also examined via interpretation of case studies and articles as well as data gained with deep interviews.

Key words: suburban society, quality of life, satellite town, lifestyle in suburbs, green widows

Előszó

Az Élet a külvárosokban című zárójelentést olvashatja, amely a Szuburbanizáció és identitás valamint a Szuburbanizáció és kultúra korábbi kutatásainak zárójelentéseire épít. Ebben a harmadik részben az identitás és a kultúra után a szuburbiákban élő emberek életére és életminőségére összpontosítottunk.

A projekt célja a csallóközi szuburbán régió kultúrája és kulturális identitása terén végzett kutatás volt, különös tekintettel a terepmunkára és az érintettekkel készített mélyinterjúkra. Olyan Pozsony környéki külvárosi területekről beszélünk, ahol a magyar kisebbség él, amely olyan új társadalmi-gazdasági jelenségek formáiba lép be, mint a gentrifikáció, az úgynevezett zöld özvegy szindróma, elszigeteltség és a szegregáció.

A kutatás, amelynek fő témája az egyének kulturális és regionális identitásának, valamint a régiók kultúrájának társadalmi-gazdasági szempontból történő vizsgálatának kérdése, célja a "külvárosi emberek" dinamikusan fejlődő kultúrájának tendenciáinak részletesebb vizsgálata. A cél a lakosok és közösségek kulturális identitásának és kulturális sajátosságainak meghatározása volt a "Modern újkori falvakban". A projekt konkrétan a Csallóközre összpontosít, és összehasonlítja az ott végbemenő szuburbanizációt Szlovákia és a világ más területeivel.

A projekt társadalmi-gazdasági kutatásokon alapszik, a régió kultúrájának kérdéseivel és a kistérség arculatához viszonyított egyediségével foglalkozik, amely részben befolyásolja a fontos közösségi eseményeket. A projekt tevékenységei közé tartozik az elsődleges és a másodlagos kutatás online interjúk és az eredmények értékelése révén, amelyeket a zárójelentésben mutatunk be. A célcsoport a szakmai és a laikus közönség, mivel az eredményeket grafikusan és szövegesen fogják értelmezni. A válaszadók a csallóközi szuburbiákban, Pozsony külvárosában élnek. A kutatás a külvárosi területekre összpontosít, valamint a bennük található élettörténetekre, melyek csallóközi interjúkon keresztül kelnek életre. Nem csak puszta számok ezek, a számok mögött emberek, nők, anyák és sorsok állnak, amelyeket néha nem ők választottak, hanem családjuk, körülményeik és lehetőségeik adta. Az anonimitás fenntartása érdekében megváltoztattuk a válaszadók nevét.

*Livia Bott Domonkos
a kutatás szerzője*

Tartalom

BEVEZETÉS 5

1. Elméleti rész: Szuburbanizáció a társadalomban 6

1.2. A zöld özvegyek 7

1.3. A nők szuburbanizációja a világban 8

2. Kutatási rész 9

2.1. A szuburbanizáció társadalmi következményei 9

2.2. Szuburbanizáció és a zöld özvegyek a világban 11

2.3. Szuburbanizáció és gazdasági aktivitás 11

3. Kutatási rész 13

3.1. A minta demográfiai jellemzői 13

3.2. A szuburbán nők élettörténetei 14

3.3. A szuburbiában élő nők gazdasági aktivitása 15

3.4. A társadalmi részvétel és szegregáció 16

3.5. Esettanulmányok 18

Diskusszió 19

Befejezés 20

Felhasznált irodalom 22

Annex: Minőségi felmérés - interjú 23

BEVEZETÉS

Nate Berg várostervező (Bloomberg, 2012) szerint nem a szuburbanizáció, hanem maga a nagyobb elszigeteltség a felelős a negatív folyamatok elindításáért a közösségben. Egy másik ok, amiért a külvárosi élet nem különösen alkalmas a gyermekek és a családok számára, az a tény, hogy megfosztja az embereket a társadalmi kapcsolatokról. Megemlíthetjük például az úgynevezett "zöld özvegy" jelenséget, mely a külvárosi nők bizonyos csoportját jelzi. Értelemszerűen megfelel az elszigeteltség és a szétesés feltételeinek, egy gyönyörű külvárosban, egy családi házban élnek, de a társadalomban mégis elszigeteltnek érzik magukat. A kutatás célja az volt, hogy megszólítsa az ilyen magyar és szlovák nemzetiségű nőket, és egy előre meghatározott struktúra szerint beszéljen velük az itteni életről, megvizsgálja a külvárosok életminőségét gazdasági szempontból, és megismerje az itteni társadalmi vagy kulturális tendenciáikat.

A közösség létrehozására irányuló erőfeszítések már nem jelentenek elsőbbséget, mivel a lakosság a békés élet jövőképe miatt költözött ide. Leggyakrabban a természet és a béke az, amit itt végül nem találnak meg - amellyel, hogy állandóan forgalmi dugókban állnak, beton és téglá dzsungelt kapnak egy széles terület közepén, gyakran mérnöki hálózatok és a szükséges műszaki infrastruktúra kiépítése nélkül. Erre a folyamatra az a válasz, hogy visszaköltöznek a városba. A társadalmi-gazdasági kutatásban megjelenik a dzsentrifkáció (a szuburbanizáció ellentéte) kifejezés, ami a fiatal gazdag középosztály átköltözését jelenti kevésbé jövedelmező helyekre, ahol fokozatosan kiszorítják az alacsonyabb osztályokat, akik számára az élet ezen a területen megfizethetlenné válik.

Az eredeti felfogásból kiindulva, mely szerint az otthon a társadalmi és kulturális világ létfontosságú pontja és bástyája, a külvárosi házak fogalma jobban kapcsolódik a pihenéshez, az önmegvalósításhoz, a szabadidő és hasonló helyéhez. Ha az emberek állandó lakhelyük megváltoztatása mellett döntenek, az gyakran megoldást jelent egy adott élethelyzetre, például amikor gyermekeket kell beíratniuk az óvodába. Ebben a tanulmányban a külvárosok társadalmi problémáinak meghatározásával foglalkozunk, a zöld özvegy szindrómára összpontosítunk, és kvalitatív kutatással közelítjük az adatokat, amely két hipotézis tesztelésére összpontosított.

1. HIPOTÉZIS:

A külvárosi élettel kapcsolatos nők problémái a zöld özvegy szindróma megnyilvánulásai.

2. HIPOTÉZIS:

A nők többsége (mely a minta több mint 50%-a) szuburbanizált területeken elégedetlenséget tapasztal az életével kapcsolatban.

Ebben a kutatásban úgy döntöttünk, hogy a külvárosban élő nők élettörténeteit hozzuk el, és középpontba helyezzük a gazdasági és társadalmi részvételt, valamint azt a mértékű szegregációt, amelyet az élet ebben a környezetben okoz.

1. Elméleti rész: Szuburbanizáció a társadalomban

A szuburbanizáció szó az angol suburb (külváros) szóból származik, amely a latin urbs (város) szó és a sub (következő, mögött, alatt) előtag egyesítésével jött létre. A szó ezen kapcsolatának jelentése értelmezhető az ókori Róma példáján, ahol őshonos és gazdag lakosok éltek a város központjában (a város falai mögött). Éppen ellenkezőleg, az alsóbb osztálybeli emberek a városon kívül éltek. *Ouředníček (2002, 39. o.)* szerint a szuburbanizáció *“olyan folyamat, amely a lakosságot, annak tevékenységék és hátterét a városból a környezetéből kihelyezi”*.

A modern szuburbanizáció mely, a 18. századra visszanyúló időszakát kell “igazi külvárosnak” tekinteni? Ha az egyik országban, például az Egyesült Államokban a külvárosi fejlődés egyetlen korszakára összpontosítunk, akkor az egyértelmű területrendezés és építészeti stílus meghatározza a külvárosokat? Mi az “igazi” külváros szimbóluma az építészetben? Önálló amerikai “álomház” vagy egy holland városi ház a második világháború után, esetleg francia vagy svéd szintes lakóház? Végül, ha elfogadjuk, hogy a külvárosok pusztán városi típusúak, mit tekintünk nem tervezett külvárosoknak, és hogyan élnek itt a családok? Ennek az elméleti fejezetnek a következő részében a szuburbanizáció társadalmi hatásaira, a zöld özvegyek kérdésére és a nők szuburbanizációjára koncentrálnak társadalmi-gazdasági szempontból a világ több táján is.

1.1. A szuburbanizáció társadalmi hatásai

A nagyobb városok körüli szuburbiák újonnan betelepült lakosai jellemezhetőek jellemük, hagyományaik és életmódjuk szerint az új lakóhelyükön az eredeti lakosokkal szemben. Az új lakosok eltérő életmóddal, értékekkel és prioritásokkal rendelkeznek az őslakosokhoz képest. Ámbár a települések eredeti lakosai is fokozatosan megszokják és alkalmazkodnak az új életmódhoz, amely fokozatosan elmosza a városi élet és a falusi nyugalom közötti különbségeket (*Vejchodská, 2007*). A szatelitek távolsága miatt a közeli város összes szolgáltatásától tipikusan függ az autók használatától. A szatelitek alacsony népsűrűsége miatt ezeken a területeken a közlekedési szolgáltatások problémává válnak. A lakosok függők lesznek a személygépkocsijaiktól, és a járművek számának növekedése egyre nagyobb terhet ró a környezetre, mind a kibocsátások által okozott környezeti szennyezés, mind a megnövekedett zaj tekintetében, mind az új autópályák építésének szükségességével kapcsolatban (*Ouredníček-Sýkora, 2002*). *Vejchodská (2007)* is megállapítja az autóktól való függőséget a szatelitek a városok külterületi tömegközlekedési eszközök általi alacsony használhatósága miatt. Az emberek így függővé válnak a külvárosi bevásárlóközpontoktól, ahova ha el akarnak jutni, szintén autóval vezetniük kell. A város lakói az autóktól is függővé válhatnak, abban az esetben, ha a városközpont olyan hanyatlást szenved el, hogy a lakosok kénytelenek a bevásárlóközpontokban kielégíteni vásárlási igényeiket, és azt szeretnék, ha külvárosokban lennének. Az autóktól való függést *Hnilička (2012)* is megerősíti, aki azt állítja, hogy a fejlett információs technológiáknak köszönhetően, amelyek lehetővé teszik az otthoni munkát, a lakók továbbra is kénytelenek a városba utazni szolgáltatásokért. Összefoglalva, a szatelit lakói sokkal jobban függenek a környező infrastruktúrától, mint a mezőgazdasági társadalom körülbelül 100 évvel ezelőtt. Ezért ez a szempont ma is fontos, amikor a házunk helyéről döntünk. Az álomélet a szatelit városban, amelyet a természet vesz körül, több békét és kényelmet, valamint kevesebb stresszt hozhat lakosainak. Pénzügyi és energetikai szempontból azonban a családi ház energiaigényesebb a lakásokhoz képest, bár a legújabb technológiák ellensúlyozhatják ezt a különbséget. A szuburbiában a társadalmi élet következménye minden bizonnyal a lakosság megosztottságát eredményezi, mert nem mindenki engedheti meg magának, hogy családi házat építsen, ami meglehetősen költséges. Ezért általában magasabb jövedelemmel és nagyobb vagyonnal rendelkező emberek költöznek a szuburbiákba.

Végső soron a közép- és felső osztály szuburbiában, szatelit közösségekben él. Ezzel szemben viszont az alacsonyabb jövedelmű lakosok javarészt a városban maradnak, ami nagy különbségekhez vezethet ezek közt a területek közt (Potočný, 2006). A lakosság szegregációja a belvárosi kerületek társadalmi értékének csökkenését eredményezheti. A városközpont és környékének egy része egyfajta társadalmi-térségi csapdává válhat. Létre jöhetnek olyan negyedek vagy gettók, ahol csak egy etnikai csoport él. Egy ilyen felosztás a Detroit város által tapasztalt problémákhoz vezethet (Sýkora, 2002). A szatelit lakóinak új életmódja egy bizonyos fokú individualizációt is hoz, amely elsősorban a városba való rendszeres utazáshoz kapcsolódik. A legtöbb társadalmi kapcsolat a városban található. Mivel a műhold lakói nehezen tudnak új kapcsolatokat kialakítani, hiszen csak akkor látják egymást, amikor reggel autóba szállnak, és mindenki a hétvégén szeretné élvezni a nyugalomát. Az individualizációt Sýkora (2003) is megerősíti, aki a jelenséget az utazásnak tulajdonítja, amikor az emberek órákat töltenek autójukban. Ezáltal nincs elegendő idejük a családra, a szomszédokra és a közösségi tevékenységekre. Mindez a társadalmi kohézió elvesztéséhez, a társadalmi tőke és a civil társadalom gyengüléséhez vezet. Foglalkozunk a szocioökonómia problémájával, a zöld özvegy szindrómával és a külvárosban élő nők munkahelyi inaktivitásának okaival. Az "irányítatlan" szuburbanizáció folyamata nálunk is érezhető, a fokozatos irány ellenére nem csak a város szélén zajlik. A természetes építkezés nem csak a városok külterületén zajlik. A területrendezésben szigorúbb szabályozás van érvényben. A szuburbanizációs folyamat főleg olyan nagyvárosok közelében zajlik, mint Pozsony vagy Brűnn, ahol 2000 körül tetőzött az állapot.

1.2. A zöld özvegyek

A zöld özvegyek fogalom mentén a gazdag vállalkozók feleségeire utalunk, akik külvárosi családi házakban élnek. Így a "zöld" jelző nem véletlenül merült fel. A zöld szó a zöldre utal, asszociáció a természettel, ez egy álmélet, amelyet ezek a nők a költözés előtt vártak el - élet a természetben. Gyakorlatilag az összes definíció a szuburbanizáció folyamatába nyúlik vissza. Ezt megerősíti a német Wikipédia szótár szerinti meghatározás: "A zöld özvegy annak a nőnek a jellemzője, aki családjával a városon kívül vidéken él, ahol türelmesen várja, hogy férje hazatérjen a munkából. A szalmaözvegy fogalma nagyon közel áll ehhez a kifejezéshez." A szuburbiákban végzett munkájában Hnilička kijelenti: „Mindenesetre van bizonyos elszigeteltség, például az új zöld özvegy kifejezés. Ezt mondják ma a nők, akik egyedül maradnak gyermekeikkel a város szélén, míg férjüknak a városban a munkahelyen kell túlórázniuk, hogy kifizessék a hűn áhított családi házba történő beruházást." Cílek és Bašek a zöld özvegyeket nőként jellemzik, akik egyedül töltik napjaikat, és akikre jellemző, hogy: „Otthon ülnek és várják, hogy egy fáradt férfi este visszatérjen a munkából. Hosszú út vezet a városba bevásárolni, egy barátom kávézójába vagy egy játszótérre, és ez egy másik autó kérdése is." Ezt a jelenséget körülbelül az elmúlt tíz évben tapasztaltuk. A 90-es években itt megjelent a vállalkozók új társadalmi osztálya, amely nagyon gyorsan megpróbálta életmódját adaptálni. A zöld özvegyeket az összes negatív tulajdonsággal rendelkező műholdas közösségek létezésének termékeként határozzák meg. A zöld özvegyek állnak a legközelebb a háziasszonyokhoz, ahol a különbség fő jellemzője a műholdas vagy külvárosi élet. (Smolová, 2009) Ebbe a csoportba tartoznak a szülési szabadságon lévő nők is, akik egy vagy több gyermekről gondoskodnak. Mindkét csoport hátrányos helyzetben van a szatelit városban, elsősorban a nem megfelelő közlekedési hozzáférhetőség és az autófüggőség miatt. A másik jel a bizonyos magány, ahol a nők a nap nagy részét egyedül töltik a szuburbiában, vagy gyerekekkel, akikkel iskolákba és különféle körökre közlekednek. Sokszor a szuburbiák társadalmi felépítésétől és a lakók közötti kapcsolatuktól függ a végkifejlet, de teljes bizonyossággal nem lehet azt mondani, hogy a külvárosi élet csak problémákat és negatívumokat hoz.

1.3. A nők szuburbanizációja a világban

A zöld özvegyek fogalma nagyon szorosan kapcsolódik a szuburbanizáció jelenségéhez és a szatelit közösségek megjelenéséhez Szlovákiában a múlt század kilencvenes éveiben. A zöld özvegy kifejezés hazánkban csak az utóbbi években ismert a szuburbanizáció negatív hatásai és a "települési kása" nevű jelenség megjelenése kapcsán. A zöld özvegyek problémája a második világháború után nagy valószínűséggel az Egyesült Államokban jelent meg a családi házak nagy lakóövezeteiben. Németországban a 60-as évek óta ismerik a zöld özvegyeket. Számunkra ez a jelenség, amely külföldön már régóta jelen van, tanulságok forrása lehet és megoldásra váró szükséges kihívás lesz. Csehország a zöld özvegyek "fészke" vált, sokkal inkább, mint Magyarország és Szlovákia. Tömegesen voltak olyan helyiségek, amelyeket ugyanaz a társadalmi osztály foglalt el - ez volt az első külváros, az első szatelit város, számukra az építészetet "üzleti barokknak" nevezték, amely megmutatta a tulajdonosok társadalmi helyzetét, és egyes esetekben nagyon mutatós (néhány település a külvárosban a nagyvárosokat stílusosan stilizált, művészileg giccsekkel díszített épületek jellemzik). A szatelit városok jelensége a televízió képernyőjén is megjelenik. Az olyan cseh sorozatok, mint a Mesto nahore (az "felfelé" irányban ebben az esetben társadalmi rétegződést jelez - egyfajta elitet) vagy az amerikai Született feleségek (eredeti neve Desperate Housewives), nagyon népszerű sorozatok voltak hazánkban. Az említett sorozat a háziasszonyok életét és mindennapi problémáit mutatja be a külvárosokban. A zöld özvegyek témája azonban a múltba nyúlik vissza. 1972-ben jelent meg Ira Levin írószerzői író jól ismert könyve, a "Stepfordi feleségek", egy szatirikus regény az amerikai külvárosból, ahol minden nagyon tökéletesnek tűnik, hogy szinte lehetetlen. A városban lakó nők tökéletes feleségek és anyák. Végül kiderül, hogy nem valóságosak, nem élnek (Smolová, 2009).

Az utolsó kutatómunka magában foglalja a felmérések kiterjesztett és szűrt felmérését is, amelyet egy online kérdőív segítségével végeztek el 2019-ben, és felmérte a külvárosok életéhez való általános attitűdöket, 2020-ban a strukturált interjúk során a zöld özvegyek tudatosságát vizsgálták, mennyire elterjedt ez a koncepció, és hogy a válaszadók tudják, hogy mit takar ez a kifejezés, és mit gondolnak ezek a nők az életminőségről. A következő fejezetben kvantitatív és szituációs kutatásokkal foglalkozunk, majd elemezzük az interjúkat.

2. Kutatási rész

A területi érettség mutatóinak, például a halálózásnak, a válásoknak és a születéskor várható élettartamnak az az előnye, hogy könnyen hozzáférhetőek az adatok. Ezek azonban csak meghatározatlan okok eredményei. Ezen jelenségek okainak rámutatása alapul szolgálhat a QoL konstruktív megoldásához, az emberek életszínvonalának és a külvárosokkal való elégedettség megismeréséhez a zöld özvegyek esetében. A QoL okok mutatói magukba foglalják a lakókörnyezet jellemzőit, mint például a kényelem, a zöld növényzet aránya, a gyalogos zónák aránya, a környezet vizuális vonzereje, a munkahelyek száma stb. Az életminőségi mutatóval nagyobb egységek (például régiók, körzetek stb.) szintjén foglalkozó munkában inkább a megnyilvánulások alkalmazásainál találkozunk, különösen a terepkutatás nagy területen zajló valószerűtlensége miatt. Ezért itt is statisztikai adatokkal dolgozunk. A lekérdezéssel történő adatgyűjtés kvalitatív és objektív, míg az interjúban a QoL használatával történő adatgyűjtés a válaszadók szubjektív érzését tükrözi. Az alapvető probléma annak meghatározása, hogy melyik szuburbanizációs probléma nagyobb - közlekedés vagy a társadalom szegregációja. Annak az objektív ténynek köszönhetően, hogy az R7-es gyorsforgalmi út a rendelkezésre álló dokumentumokon alapuló előrejelzés szerint 2022-2024-ben elkészül, a legnagyobb probléma továbbra is a társadalom szegregációja és a társadalmi csoportok inaktivitása. Emiatt a Likert skálát használtuk a kérdőívekben 2019-ben, hogy meghatározzuk a külvárossal való elégedettség mértékét lakói körében (kissé elégedetlen, kissé elégedett, nem tudom, elégedetlen, elégedett). Az 1-től 5-ig terjedő skálán megkérdezett 545 minta átlagos pontszáma 2,27 volt, ami elégedetlenséget jelent, mivel közelebb áll a nullához. Kiszűrtük a nők kategóriáját a 2019-ben végzett kutatásból. Feltételeztük, hogy a 25 és 45 év közötti nők nagyrészt háziasszonyok, és zöld özvegyek is voltak közöttük. Olyan kérdésre adott válaszok érdekeltek minket, melyek a zöld özvegyek jellemzői és életmódjuk. A munka kutatási részében a háziasszony klasszikus fogalmával foglalkozunk gazdasági szempontból, és megpróbáljuk meghatározni a háziasszonyok és a zöld özvegyek közötti alapvető különbségeket, amelyeket egy, a külvárosokban élő nők legnagyobb problémájaként a Szuburbanizáció és identitás című 2019-es kérdőíves felmérésben azonosítottunk.

2.1. A szuburbanizáció társadalmi következményei

Eredeti meghatározásuk szerint a zöld özvegyek *„a külvárosi családi házakban élő gazdag vállalkozók feleségei lennének. Míg a férj gyakran minden reggel a város központi részébe utazik dolgozni, és csak este tér vissza, a feleség egy napig egyedül marad a város szélén lévő zöldövezetben.”* Az, hogy hogyan lehetséges megkülönböztetni a háziasszonyokat a zöld özvegyektől, számos tényezőtől függ:

1. Szülési szabadság - nem minden szülési szabadságon lévő anya zöld özvegy.
2. Önkéntes otthon maradás - ha egy nő otthon marad, az nem annak a szükségessége, hogy nem akar dolgozni, de az lehet, hogy életének célja marad a család gondozása.
3. Részvétel a külváros közösségi életében – előfordul ilyen eset, de a község társadalmi összetételétől is függ
4. Az időtöltés - mindennapi élet és életmód.

Elvileg nem lehet pontosan megkülönböztetni, hogy ki háziasszony, ki zöld özvegy, mivel a határ közöttük nagyon vékony. A gyermekek és azok életkora szintén kritérium lehet. Valószínűbb, hogy a gyermekektől függő háziasszonyok sokkal inkább bekapcsolódnak a közéletbe, elsősorban a gyerekeknek köszönhetően (iskolai találkozók, klubok és egyéb rendezvények). Fontos jellemző, hogy a gyerekek iskolába járnak, vagy

közvetlenül abban a községben, ahol a család él, vagy a belvárosba szállítják őket, Pozsony szuburbanizációja esetében Pozsonyba. További kategória lehet az a nő, akinek vagy nincs gyermeke, vagy már felnőtt, vagy otthonától távol tanul. Ebben az esetben kritériumként használhatnánk a nők szabadidő töltését vagy napi rutinját. Vajon hogyan töltik "szabadidejüket" és hol töltik azt, otthon vannak, bevásárlóközpontokban vásárolnak, érdekes kérdés lehetne ennek boncolása. Egyelőre a kvalitatív kutatás kimutatta, hogy az 545 kérdőív teljes létszáma közül 229 nő volt, ebből 28 a városból, a többi pedig az faluról származott. Az alábbi táblázat azon nők arányait mutatja be, akiknek előfeltétele a zöld özvegy definíciója, azaz családi házban élnek, egyetemi végzettségük van, Pozsony melletti faluban vagy kisvárosban élnek, szülői vagy szülési szabadságon vannak.

1. táblázat: A kvalitatív kutatás elemzése szűrővel – nők változóval

Meghatározott nők száma ** Érték interjú alapján kalkuláció N=229	18-30 év közötti nők száma	31-45 év közötti nők száma	Következtetés
A kérdőíveket kitöltő nők száma N= 545 2019 -ben			<i>A minták kevesebb mint fele nő</i>
A családi házban élő nők száma	90%	98% A túlnyomó többség családi házban él	<i>A túlnyomó többség családi házban él</i>
A házban lakó és egyetemi végzettséggel rendelkező nők	80%	88%	<i>A külvárosokban élő nők képzettek, tanultak a mintánkban</i>
A házban élő nők egyetemi végzettséggel rendelkeznek és anyasági szabadságon vannak	50%	52%	<i>Általában a 30-35 éves nők szülési szabadságra mennek</i>
A házban élő nők egyetemi végzettséggel rendelkeznek és szülői szabadságon vannak	23%	67%	<i>A szülési szabadság tipikus kora meghaladja a 30 évet</i>
Egy kisvárosban él	23%	12%	<i>A mintánkból kevés nő él a fővárosban, csupán 7-8 százalék</i>
A faluban él (kevesebb mint 5000 lakos)	70%	80%	
Tevékeny a közösségi ügyekben	12%	6%	<i>A mintánkból kevés nő él kisvárosban, gyakoribb a tipikus szuburbán település</i>
Elégedett az élettel a szuburbiákban	33%	42%	<i>Az anyák szülői korukban nem túl aktívak A külvárosi élettel való elégedettség pozitívabb a fiatalabb nők számára</i>

Forrás: saját feldolgozás

Valószínűleg ezek a nők olyan jellemzőket hordoznak, amelyek megközelítik a zöld özvegyek definícióját (lásd felmérés és interjúk vagy az internetes esettanulmányok elemzése). *Alexandr Mitselich* pszichológus által az 1970-es években írt német tanulmány rámutat, hogy a háziasszonyokat kizsákmányolják és immobilitásra vannak ítélve a társadalomban, noha jelenlegi társadalmunk nagyon mozgékony (*Ourednicek, 2008*).

2.2. Szuburbanizáció és a zöld özvegyek a világban

Ha a háztartásbeliek visszakerülnek a szakmai életbe, az logikusan megfelel az önmegvalósítás és az elismerés igényeinek. Németországban ezért előterjesztették azt a javaslatot, hogy ezek a nők korábban állhassanak vissza munkába. Életüket tekintve ezek azok a nők, akik átlagosan 15 évet töltenek a háztartásban gyermekekkel, majd szeretnének visszatérni a munkába, de kikerültek a munkaszokásokból, vagy már nem tudnak ellenállni a zöld özvegy státusznak. A főzőkanáltól az irodába való visszatéréshez a nőket különféle okok miatt veszik át: unalom, a családi költségvetés szükségessége, magasabb életszínvonal megélhetése, gyakran válás után párkapcsolat-változás. (Smolová, 2009) Többnyire az elvált nők egyre inkább hajlamosak stabil szakmát keresni. Az OECD kutatásai szerint Németország viszonylag gyengén teljesített, Dániában viszont jobb volt a helyzet, mert ott közvetlen programok voltak a nők háztartásba való visszatérésére és az állam támogatására. (Macešková, 2008) Sok nő a szülési szabadság előtt és után dolgozik, de a legtöbben a második gyermeket követő szülői szabadság után térnek vissza a munkába (a háztartásban a gyermekek átlagos száma). A háziasszonyok szempontjából ez a helyzet másképp néz ki. A közgazdászok szerint az Európai Unióban minden hatodik, 25–54 közötti nő azért nem megy vissza dolgozni vagy nincs rá szüksége, mert családi kötelességei vannak, és a férje képes eltartani az egész családot. A 2002. évi statisztikák szerint a svédek, a dánok és a finnek mennek vissza a legtöbb esetben dolgozni, 2019-ben pedig az Európai Unióban a nők 72% -a volt foglalkoztatott. A legtöbb háziasszony Dél-Európában, Görögországban, Olaszországban és Spanyolországban található, ahol továbbra is túlsúlyban vannak az ember által vezetett család konzervatív képei. Itt a katolikus egyház ekkor nagy hangsúlyt fektet a hagyományos családra. A Szlovák Köztársaságban a legutóbbi, 2011-es népszámláláskor a választ 94 000 háziasszonya jelölte meg, tíz évvel korábban 86 000 volt. Ismét itt találkozunk a zöld özvegy és a háziasszony közötti különbség problémájával. A fő megkülönböztető tényező a lakóhely, a zöld özvegyek esetében ez a szuburbia. Ha egy nő szülői szabadságon van vagy háztartásbeli, akkor a törvény szerint korlátozás nélkül önálló vállalkozóként vállalkozhat.

2.3. Szuburbanizáció és gazdasági aktivitás

A külvárosok esetében olyan mutatókat vizsgálunk, mint a vásárlóerő-paritás, a biztonsági index, az egészségügyi index, az éghajlati index, a lakhatási költségek, az ingatlanárak, a torlódási index és a szennyezési index. A külvárosok életminőségének kérdése egyre nagyobb figyelmet kap. A téma egyre aktuálisabbá válik az egyre növekvő urbanizációs ütem miatt, amely a World Cities Report (*UN-Habitat, 2016*) szerint 2015-ben 54% -ot tett ki. Szlovákiában a városok 56% -a urbanizált, míg Magyarországon 64% -a (*Bott-Pawera, 2020a*). A városok gyors és spontán növekedése okozza a városi környezet minőségének romlását (*Pasaogulari, Doratli, 2004; Rogerson, 1999*). Ezenkívül Ira és Andráško rámutat, hogy a kérdés nem csak a jobb élet, hanem a másként való élet is. QoL. Massam (2002) hangsúlyozta, hogy nem mindannyian egyenlő hozzáféréssel rendelkezünk a közszolgáltatásokhoz vagy egyenlő esélyekkel vagyunk a közszolgáltatások és a városi környezet aktív részvételén keresztül befolyásolására. Ugyanakkor a minőség közvetlenül befolyásolja a városok versenyképességét, valamint az egész régió versenyképességét (*Andráško 2008*). Jelentős regionális különbségek vannak a gazdasági tevékenységben, mint a társadalmi élet legtöbb területén, Szlovákiában is. Ugyanez igaz a lakosság egyes korcsoportjaira is. A szomszédos országokat összehasonlító, 2007-es legfrissebb adatok szerint Csehországban 95 900 gazdaságilag inaktív nő van 25–29 éves korban. 119 700 nő gazdaságilag inaktív a 30-34 éves korosztályban. Ide tartozhatnak a szülési szabadságon lévő nők is, amelyeket a munkaerőpiac következő táblázataiban ellenőrizhetünk. Ha meg akarjuk keresni a háztartásban

élő nők számát, vagy inkább a Pozsony hátszágának egyes külvárosaiiban ilyen módon jellemzett nők számát, akkor ez gyakorlatilag lehetetlen. A legtöbb külvárosi lakos nincs regisztrálva állandó lakóhelyként. Ezért megnéztük az egész Nyugat-Szlovákia és Pozsony régió számát. 35 éves korában 116 745 női óvoda működik Szlovákiában. 30-34 éves korban, amelyet Y generációnak nevezhetünk, 127 564 nő. A második legszebb, 127 224 nővel, akik szülési szabadságon voltak, a 36–40 éves korosztályt azonosítottuk. Pozsony és a Nagyszombat régióban található 21900 valószínűleg nem vállal munkát, főleg nők. Szlovákiában 105 172 ember él szülői szabadságon. Ez a szám évről évre csökken. A Pénzügyi Politikai Intézet figyelemmel kísérte az apaság helyzetét. Összehasonlítva azon nők számával, akik otthon és nem szülési szabadságon vannak, ami körülbelül 16 000 nőt jelent, vagy akik valamilyen oknál fogva nem dolgoznak vagy háztartásbeliek az említett régiókban. Ez a kategória a statisztikában szereplő "egyéb" és "nem meghatározott" csoportoknak is megfelel. A Pénzügyi Politikai Intézet szerint azonban minden negyedik férfi szülési szabadságot vesz igénybe. Jelenleg az apák csaknem egyharmada dolgozik a szülési szabadság mellett. Az elmúlt évben a szülési szabadság mellett csökkent a dolgozó apák aránya, ami a Szociális Biztosító Ügynökség ellenőrzésének eredménye is lehet, amely elkezdte figyelemmel kísérni, hogy az apák a szülési szabadság mellett továbbra is dolgoznak, mint korábban. 2011 óta a szülői szabadság igénybevételének lehetősége a férfiakra is érvényes. A nyugat-szlovákiai régiókban (Trencsényi, Nyitrai és Nagyszombati régiók) csak 46 férfi élt ezzel a lehetőséggel az évben (0,47%), a Pozsonyi régióban (6,56%) pedig 949 férfi (Mihál, 2016). "Az apák 43% -a korábbi jövedelmének több mint felét, 23% -a pedig korábbi jövedelmük több mint 90% -át kereste. A magas jövedelem jelezheti, hogy ezek az apák a szülési szabadság mellett részmunkaidőben is dolgoztak, és nem a gyermekkel töltötték otthon a szülési szabadságot. Az anya munkája mellett azonban az apa munkája, amelyben nincs idő a gyermek gondozására, ellentétes egy ilyen politika céljaival, mivel minél több apa keres az anya mellett, annál később kezdik az anyák a munkát." (IFP, 2020)

3. Kutatási rész

A leggyakoribb problémák azonosításához egy 35-50 éves nők kategóriáját követtük egy kérdőíves felmérés során, akik családi házban lakóhellyel rendelkeznek egyetemi végzettséggel. Kiválasztottuk a legégetőbb kérdéseket:

- külvárosi és vidéki emberek együttélése: "régi telepések és új telepések", vagyis eredeti illetve beköltözött lakosok
- a szolgáltatások hiánya, az alapszolgáltatások hiánya,
- kapacitáshiány az iskolában és más oktatási intézményekben,
- orvosi és egészségügyi létesítmények hiánya.

A mintából azokkal a nőekkel léptünk kapcsolatba, akik kapcsolattartási e-mailt hagytak. Megszólították a játszótereken és az anyasági központokban élő nőket is. Mivel a felmérésre a COVID-19 járvány kitörése során (2020 nyarától 2020 októberéig) került sor, a személyes interjúk lehetősége jelentősen korlátozott volt. Egyeseket ezért írásban, másokat pedig hanganyaggal rögzítettünk. Összehasonlítottuk a minta összetételét a 2018-as kutatással. A 20 nőből álló minta szintén régi telepésekből állt (5), a többiek új telepések voltak. Ez hasonló arány, mint ahogy azt a 2019-es felmérés adatainak feldolgozása során választottuk, mégpedig 1:4 arányban, mivel a csallóközi településeknél a szuburbanizációt a régi telepések körülbelül 45% -ánál, az újak 55% -ánál figyeljük meg azokon a településeken, ahol az interjúk zajlottak.

A következő szövegben bemutatjuk a mélyinterjúk eredményeit tematikus területek szerint felosztva, 20 interjút dolgoztunk fel, ezek megközelítőleg egy, legfeljebb másfél óráig tartottak.

3.1. A minta demográfiai jellemzői

Az elemzett mintából származó nők többsége Somorja környékén él. Somorja (5), Béke (1), Úszor (6), Vörösmajor (4), Erzsébetmajor (1) Csölle (1), Dénestorcsimsérd (1) és Nagypaka (1) önkormányzatokat választották, mivel ezek az önkormányzatok Szenc és Dunaszerdahely járások, és Pozsony vidékéhez tartoznak. A GDPR törvény miatt megváltoztattuk a válaszadók nevét, az életkor és a lakóhely megfelel.

A kérdések első csoportja az alapvető jellemzőket érintette, beleértve a demográfiát is:

- Átlagos életkor - 33,2 év
- Oktatás - 89% - egyetemi végzettség, 11% középiskolai végzettség
- Gyermek szám és életkora - gyermekek átlagszáma 2,2, gyermekek átlagéletkora 3,23 év
- Állandó lakhely és szokásos tartózkodási hely - 25% Somorja, 25% Úszor, 20% Vörösmajor, 5% Béke, 5% Csölle, 5% Nagypaka, 5% Dénestorcsimsérd
- Házban vagy lakásban való élet - családi ház 95%, lakás 5%
- A beköltözés éve - átlagosan 2016, 67, a leggyakoribb költözés átlagéve 2017-ben

A minta 18-35 év közötti nőkből áll, egyetemi végzettséggel. Az átlagos gyermekek számának átlaga 2,2. Pozsony városát adták meg leggyakrabban állandó lakóhelyként. Egy válaszadó kivételével valamennyien

családi házban éltek és az elmúlt öt évben, azaz a 2015 - 2020 közötti időszakban költöztek be. A kvalitatív részben ugyanazok a válaszadók említették a „Mi a külváros? Hol laksz? ”Felfogásunk, amelyet táblázatokban mutatunk be.

A válaszok: Gondolatlan közlekedési infrastruktúra, elhanyagolt tervezés, vagy külvárosi rész nem tetszik, Pozsonyban élek (nő, 33 éves) a városban Nagy építésű, de vízszintesen nincsenek szolgáltatások vagy panellakások. Összegyűjtöttünk néhány választ az alábbi táblázatban.

2. táblázat A válaszadók válaszai a külvárosokkal, a várossal és a faluval kapcsolatban

1. Elővárosi rész, ami nem tetszik, Pozsonyban lakom és ott is élek	11. Főleg családi házak által beépített terület
2. Nagyon átgondolatlan közlekedési infrastruktúra, elhanyagolt tervezés	12. Nagy építkezések .. nincs szolgáltatás :-(
3. „Szép gettó”, de sajnos olyan, amilyen, már nem változtatunk rajta	13. Falu
4. Magas beton kerítések	14. Egy nagyobb egység kisebb része
5. Egy falu egy nagyváros közelében, tele bevándorlókkal és rosszul adaptálódott emberekkel	15. Lakhatás egy nagyobb város szélén.
6. Műhold a dolgozók elhelyezéséhez a városban	16. Gondolom, nem nevezném a falumat külvárosi falunak, pedig a lakosság nagy része Pozsonyba
7. Csupa kérdés	17. Sok kis ház mini kerttel, forgalmi dugókkal, zsúfolt vonatokkal
8. szatelit város	18. fejetlen építkezés és telhetetlen "developerek"
9. Kollégium létesítmények nélkül - a mai valóság	19. Vízszintesen elhelyezett tömbházak :)
10. Külváros	20. Kisváros

Forrás: saját feldolgozás

A helyzetelemzésben arra kértük a válaszadókat, hogy hasonlítsák össze a falusi és a város életet. 1. kérdés Mit gondol, ha összehasonlítja a falu életét a város életével? Hol laksz most és hol élnél, ha e két lehetőség közül választhatnál? Mindenki egyértelműen és meglehetősen negatívan fogadta a kérdést. Ebben a részben hasonló válaszokat láthattunk, a nők sok éves fővárosi élet után falun érzik magukat.

3.2. A szuburbán nők élettörténetei

Ebben a részben azzal a kérdéssel foglalkozunk, hogy honnan jöttek, és miért laknak itt válaszadóink.

2. kérdés Hol töltötte gyermekkorát?

A legtöbb válaszadó Nyugat-Szlovákiából származik, közülük 5 Pozsony régióból származik. 3 válaszadó Árva és Kysúc, 4 Kelet-Szlovákiából. Több válaszadó azt állítja, hogy gyermekkorukat olyan tipikus jellemzőkkel rendelkező falvakban élték le, ahol megtalálható a templom, a kocsmá és az élelmiszerbolt.

3. kérdés Hol élt, mielőtt ide költözött?

A válaszadók többsége Pozsonyban élt (11), mert korábban volt ott munkájuk, válaszaik hasonlóak: a pozsonyi életet forgalmasabbnak tartják, itt pedig nyugalom van, néha túl nagy.

4. kérdés Még mindig tervezel költözni vagy átköltözni? Ha igen, miért?

S. Katalin a fővárosi életre vágyik: *“Egy külvárosi városrészben éltem, amely a főváros része ugyan. Hiányzik a jobb közlekedés és tömegközlekedés, szolgáltatások elérhetősége és minden szolgáltatás közelsége.”*

“Azt tervezzük, hogy a Tátrába költözünk, ha a gyerekek felnőnek vagy visszatérnek Pozsonyba.” (Zuzana E, 36)

5. kérdés Hogyan értékeli a külvárosi életet? Hiányzik néhány szolgáltatás? Milyen dolgokat szeret itt?

“Itt nincs semmi, Covid előtt sem volt, ezután sem lesz.” (K. Olívia, 37 éves)

“Pozitívan értékelem, de még inkább megváltozhatna minden, ha az önkormányzat jobb hozzáállással rendelkezne, még akkor is, ha van néhány fiatal helyi képviselő, a régi gárdát ugyanis nem lehet megváltoztatni. Az emberek passzívak, nem szeretnek itt semmit sem csinálni.” (O. Natália, 38 éves)

“Szeretem a pékséget és a két játszótér, de gyalog messze van.” (Éva, R, 35)

A legtöbb nő elégedett volt a szolgáltatásokkal, dicsérték például a pékség és játszóterek elérhetőségét.

Gyenge megközelíthetősége autóval nem felel meg neki. “Ez egy falu, de olyan furcsa, akkora, mint egy város, de itt valójában nincs semmi, és amikor ilyen, nem működik.” (Monika S., 33 éves)

“Hiányoznak a dombok, a hegyek és a természet, csak vízszintesen elfekvő tömbházak vannak, a beton, a házak és az utak nem igazán, ez egy ilyen” civilizációellenes”. (Barbora G., 33)

Somorjai őslakos megkérdezett viszont panaszodik a szolgáltatások túlzott elérhetőségére: *“Már túl sok bevásárlóközpont és áruház van, miért van szükségem 5 kilométerenként egy központra, egy gyönyörű mezőre és versenypályára, és alapvetően az összes földre és zöldre, hogy csak eladhassak boltokat építettek.”* (Zsuzsanna, 30)

“Hiányoznak azok a szolgáltatások, amelyek egykor itt léteztek a régi betelepülők számára, mint például a magyar babacentrum, több magyar program gyerekeknek és általában némi további kommunikáció az üzletekben vagy a nyilvános magyar nyelvű kommunikáció.”

A legtöbb nő a fentiekben panaszkodott a szolgáltatásokra, a közlekedés elérhetőségére és a logisztikára. Szemléltetésképpen adtuk meg ezt a néhány választ.

3.3. A szuburbiában élő nők gazdasági aktivitása

A gazdasági részvétel a munkaerőpiacra való visszatérést jelenti. Minden válaszadónak 5 perc állt rendelkezésére, hogy megválaszolja a következő kérdéseket. Kiválasztották azokat a válaszokat, amelyek leginkább tükrözik a munkába járás szükségességét és a válaszadók lakóhelyén történő elhelyezkedés lehetetlenségét.

6. kérdés Hol dolgozik? Hány perc az utazás? Milyen a munkaideje?

“Amíg a gyermekem nem tölti be a 6. életévét, kihasználnám a meghosszabbított szülői szabadságra, mert nem lehet kisgyerekekkel Pozsonyba utazni.” (Miroslava N.)

“Hiába van egyetemi végzettségem, nem dolgozhatok itt a környéken, szükségünk lenne 2 autóra, egy babaszitterre, mivel fogyatékossgal élő gyermekem van.” (Eva, R.)

7. kérdés: Hol fog dolgozni a szülési / szülői szabadság után?

“Egy ideig volt munkám, bár Pozsonyban, de ez nem segít rajtunk. Eddig azt hittem, találok valamit a közelben, de hiányzik a magyar.” (Gabriela L.)

“Tanácsadóként dolgozom, de csak hetente egyszer, mivel a szülési szabadságon vagyok 4. éve, vissza akartam menni dolgozni, de a fiamat nem vitték óvodába.” (V. Lucia)

8. kérdés Hol tervez munkát keresni, hol szeretne dolgozni?

“Szeretnék munkát találni ezen a helyen, valószínűleg az olasz ipari parkban, bár mérnöki diplomám van, de általában munkatársakat keresnek egy call centerbe. Az előnye az lesz, hogy nem kell Pozsonyba visszamennem.” (Slavomíra T.)

“Nem tudom, valószínűleg kevés lehetőség van. Még nem próbáltam munkát keresni.” (Zuzana E.)

“Nem térek vissza a pozsonyi munkához, amíg a lányom 3 éves nem lesz, egy magánóvodába adjuk, a helyi óvoda befogadóképessége miatt nincs más lehetőség.” (Katarína M)

“Úgy hallottam, hogy a közelben nehéz munkát találni, és nem is fogok utána nézni, nem tervezem, hogy a fiam 6 éves koráig bárhová visszatérek dolgozni, majd gondolkodni fogok a továbbiakban. Szerencsére megengedhetjük magunknak, nem függünk a jövedelmemtől.” (G. Andrea)

Az összefoglalókban pozitív válaszokat is találtunk, amelyek leginkább az otthoni munkavégzés lehetőségét és a munkaidő rugalmasságát tükrözték, de a gyermek 8 éves koráig általában az anya átveszi a legtöbb házimunkát. Az anya munkájának megszervezése gyakran nehéz, főleg egy kisebb közösségben, mert az óvodában gyakran nincs annyi hely, mint egy faluban. Ilyen esetben a gyereket a szomszéd településbeli vagy a fővárosban lévő óvodába szállíthatják, ahová szintén autóval vagy tömegközlekedéssel kell ingázni.

3.4. A társadalmi részvétel és szegregáció

A legtöbb válaszadó kijelentette, hogy közeli barátai vannak abban a községben, ahonnan származik. Arra a kérdésre, hogy „szorosabb kapcsolatban áll-e szomszédaival?”, Karácsony vagy szilveszter alkalmával megemlézték a találkozókat, amelyek azonban nem írhatók le szoros baráti kapcsolatoknak. A régebbi kérdőívben 229 megkérdezettet hasonlítottunk össze, közülük 222 válaszolt arra, hogy a szocializáció nehéz folyamat. A mélyinterjúk során 16 nő kijelentette, hogy magányosnak és izoláltnak érzi magát gyermekeivel. Ugyanakkor olyan nők is voltak, akik nagyon kommunikatívok voltak az interjúk során. A hozzájuk közeli embereket a községben nem barátként, hanem ismerősként írták le. A szomszédsági kapcsolatokra különböző válaszok jelentek meg, amelyek közül több is hasonló volt. Ezt a kérdést az egy évvel ezelőtti Szuburbanizáció és identitás kérdőívben is megemléztük, és most nemek szerint szűrtük a válaszokat.

3 táblázat: A válaszadók feleletei a községbeli történésekről

Klaszterek és kérdések	9. Figyeli a történéseket községében?	10. Aktív a kulturális szervezésben?	11. A gyermeke oktatási intézménye helyben van?	12. Látogat kulturális rendezvényeket?	13. Eljut szomszéd-találkozókra ?	14. Társasági rendezvényeket látogat?
1. klaszter anyasági szabadság	igen	nem	nem	nem	igen	igen
2. klaszter a családi gondozás	igen	nem	igen	igen	igen	igen
3. klaszter nők anyasági alatt	igen	nem	igen	igen	igen	igen
4. klaszter anyasági után munka nélkül	nem	nem	nem	igen	igen	igen
5. klaszter anyasági után munkaviszonyban	nem	nem	nem	igen	igen	igen
6. klaszter anyasági utáni vállalkozás	nem	nem	nem	igen	igen	igen

Forrás: saját feldolgozás, interjú

A társadalmi részvétel rovatban megerősítést nyert, hogy a nőknek nincs idejük és vágyuk érdeklődni a falu történései iránt. A válaszadók mindössze 10% -a nyilatkozik az önkormányzat és a közösség iránti érdeklődésről. Nagyon gyakran azok a nők, akik pszichológusokhoz, couchokhoz, mediátorokhoz látogatnak, magányban vagy depresszióban szenvednek. Mintánk negyede bízott ilyen problémákban.

A mintába a szülési szabadságon lévő nők alacsony aránya (5) és a szülői szabadságon lévő nők nagyobb száma (13) is szerepelt, és csak 2 nő dolgozott részmunkaidőben vagy bármilyen más foglalkoztatási formában a gyermek mellett.

A legtöbb megkérdezett megadta, hogy a közeli barátai azon a településen élnek, ahonnan származik.

Arra a kérdésre, hogy „Szoros kapcsolatban állnak -e a szomszédaival?” olyan események alkalmával megszervezett találkozókat említene, mint a szilveszter és a karácsony, amit nem lehet közeli baráti viszonyban nevezni.

A kérdőív részben 229 megkérdezettből 222 válaszolta azt, hogy úgy gondolja, a szocializáció nehéz folyamat. A mélyinterjúkban 16 nő azt adta meg válaszként, hogy egyedül érzi magát és elkülönítve a gyermekeivel, annak ellenére, hogy olyan nőkről van szó, akik ezen beszélgetések alkalmával nagyon kommunikatívok voltak. Elmondták, a községben élő közeli személyeket nem barátnak, csak ismerősnek tekintik.

A szomszédi viszonyról különböző válaszok jelentek meg, néhány közülük hasonló volt. Ezt a kérdést egy évvel a Szuburbanizáció és identitás kérdőívben szintén feltettük, amelyekre adott választ most nemekre bontva átszűrtünk.

4 táblázat: A megkérdezettek szegregációjának mértéke

	15. Van barát-nője, vagy ismerőse a faluban?	16. Szoros kapcsolatban áll a szomszédaival? Hogyan?	17. Hogy néz ki a lakhelye? Körbe van kerítve?	18. A házi munkát egyedül végzi? Mennyit és hogyan?	19. Hogyan veszi ki a részét a férje a házimunkából?
Nők, akiknek van segítségük a házimunkára	igen	nem	igen	nem	nem
Nők a férjükkel	nem	nem	igen	nem	nem
Nők nagyszülőkkel	nem	nem	igen	nem	nem
Segítség a családon kívül	nem	nem	nem	nem	nem
Nők barátokkal	igen	nem	nem	nem	nem

Forrás: saját feldolgozás, interjú

20. kérdés Az utolsó lépésben ki szeretnénk volna deríteni, a megkérdezettek miként értelmezik a zöld özvegy kifejezést, ezt viszont nem akartuk befolyásolni saját meghatározással. Ezért a kérdést így tettük fel: „Önök szerint mit jelent az „zöld özvegy szó?” A legtöbb megkérdezett úgy gondolta, hogy a zöld özvegy az ún. aranyásó, aki az idejét vásárlással, fodrász, kozmetikus, fitneszterem, jóga vagy pilates látogatásával tölti. Néhány választ idézünk: „Magányos nők megnevezése, úgy mint pl. a férfiak esetében a szalmaözvegy, annak a női megfelelője a zöld özvegy.” vagy „Azok a gazdag vállalkozók feleségei, akik szuburbanizációs települések családi házaiban élnek. Míg a férjük minden reggel munkába megy, gyakran a fővárosba, addig a nők egyedül maradnak egész napra, a város szélén.”

A kérdés szándékosan a kérdőív végére lett besorolva, hogy a nők a beszélgetés elején ne tudják identifikálni és a beszélgetés során inkább a gazdasági és szociológiai problémákra összpontosítsanak.

Feltételeztük, hogy a megkérdezettek koruk, munkaviszonyuk és demográfiai adatai alapján tudni fogják a zöld özvegy státuszát azonosítani. Alacsony számban a megkérdezettek háziasszonyként jelölték meg magukat és nem zöld özvegyként. A mintában szintén alacsony részvételben voltak jelen az anyasági szabadságon lévők (5), nagyobb mennyiségben nők szülői szabadságon (13) és két olyan anya is, akik félmunkaidőben dolgoztak a gyermekeik mellett.

3.5. Esettanulmányok

A magyarországi és szlovákiai esettanulmányok tartalmát elemezve összehasonlítjuk a budapesti és a pozsonyi szuburbanizációt. Az esettanulmányok közti legnagyobb különbség valószínűleg leginkább a Budapest mellett található települések jobb struktúrájában mutatkozik, ahol minden új lakóegyedben legalább egy játszótér is kialakításra kerül. A szlovák települések esetében a befektető megelégedik az ígért infrastruktúráról, hiányoznak az alapvető szolgáltatások, mint az üzletek, gyógyszertárak, emiatt a fővárosba kell utazni. Elemzés alá helyeztünk ezért 11 cikket, hármat magyar újságokból, kettőt szlovákból, egyet amerikai és hatot cseh nyelvű újságokból, amelyekben a legjobban és legtöbbször van feldolgozva a téma. A cikkekben hasonló elemeket jelentek meg, mégpedig, hogy a zöld özvegy jelenséggel a gyermek 0-tól 6 éves koráig találkozunk, vagy még akkor fordul elő, ha már a gyermekek elköltöztek. A magyar cikkekben azt közölték, hogy a gyermek legjobb érdeke miatt költöznek a családok falura. Néha megtörténik a szuburbanizáció ellentéte, vagyis, hogy a családok visszaköltöznek a fővárosba (reurbanizáció), amelyet utólag a családok jó döntésként értékelnek. Ahogy az egyik volt zöld özvegy írja: „Nem éreztem elégedettséget, inkább sajnálatot, hogy mennyibe került nekünk, amíg egyforma meggyőződésre jussunk. A múltat nem lehet megváltoztatni. De megváltoztatnám a szólást: Építs házat, ültess fát, nemz fiút! A mai korra ez nem illik. Azt javasolnám inkább, hogy: Vállalj gyermeket, várj, amíg iskolába nem kezd járni és akkor rájössz, milyen logisztika felel meg neked, csak azután kezd el a hitelt intézni. (Veronika Pizano, naskurnik.sk)

A falu nyugalma, mint fő indokot a gyermek miatt választják, mégis ezen cikkek szerint a családnak hiányzik az apa és ha a feleségnek hiányzik a férj és senkit nem ismer a környéken, az izolációhoz vezet, és szélsőséges esetekben depresszióhoz.

Csak nagyon ritka esetekben található az új településeken közösségi és anyacentrumok, ezért a gyerekek sem tudnak gyorsan szocializálódni a falu kulturális és közösségi rendezvényein, az is lehetséges, hogy később sehogy sem tudnak beilleszkedni.

A természetet és a falusi életet békét kínáló helyszín kiválasztásának fő oka a gyermek érdeke. Kevés modern falu rendelkezik közösségi vagy babamam központtal, így ha a nők nem gyorsan szocializálódnak

és önmaguk a falu kulturális vagy társadalmi eseményei mellett, akkor később nem biztos, hogy képesek integrálódni. Skandináviában azt látjuk, hogy az emeletes ház nagyon életképes és jó lakhatási megoldás a periférián élők számára, bár hazánkban még mindig nem tekintik teljes értékű alternatívának a családi házat. Egy másik jelenség az előkertek, amelyek természetes teret jelentenek a társadalmi kapcsolatok megjelenésének az új környezetben. "Szlovákiában a legtöbben magas kerítéseket építenek, és kertet helyeznek el a telek hátsó részén, hogy elszigeteljék magukat az utcától és a rajta lévő élettől. Az előkert alkotja a "puha" határt a köz- és a magánterület között. Különösen az idősebb emberek szeretik ezt a teret, mivel ez lehetővé teszi számukra, hogy informális kapcsolatokat tartsanak fenn szomszédaikkal és a környezettel. A mai külvárosokban, amelyeket kifejezetten személygépkocsiknak terveztek, az embereknek csak kutyasétáltatás vagy babakocsival való járás során van lehetőségük találkozni." - mondja Martin Šveda földrajzszakosztó.

Diszkusszió

Befejezésként meg kell állapítani, hogy az egyik hipotézis sem igazolódott, főleg a hiányzó adatok miatt.

1.hipotézis: A nők problémája, amit a szuburbanizált területeken tapasztalnak a zöld özvegyesség szindrómája.

2.hipotézis: A legtöbb nő (több mint a megkérdezettek 50 %-a) elégedetlenséget érez a szuburbanizált települési életében.

A munka elemzési részében megvizsgáltuk az internetes újságok hozzászólásait és vitáit a témában, amelyet többnyire nők látogatnak és azt feltételeztük, hogy zöld özvegyek és olyan nők is hozzászólnak, akik a zöld özvegyi státusszal identifikálják magukat. A következő lépésben másodlagos adatokkal dolgoztunk, amelyeket a Szuburbanizáció és identitás 2019-es kutatásból merítettünk. Ebben a kutatásban kérdőíves felmérés készült 545 megkérdezettel. Ezekből az adatokból kivettük 229 nő választát, amelyből 128 szuburbán zöld özvegyet találtunk, akik teljesítik a demográfiai és személyes tulajdonságokat. Megfigyeltük az ingatlan vásárlási, gazdasági és társadalmi részvételi mutatókat. Hála a mélyinterjúknak a szubjektív nézőpontunkat kibővítettük esettanulmányokkal, az állandó és átmeneti lakhellyel és néhány preferált szolgáltatással. Az eredményeket ezután összehasonlítottuk a 2018-as kutatással. Két fajta indikátort azonosítottunk. Az indikátorokat ketté oszthatjuk, a Ool okára és a Ool megnyilvánulás, miszerint az utazás és az ingázás jelentős problémának tűnik, amely a legtöbb esetben megnyilvánult.

Az utóbbi időben romlott a szuburbanizált területek biztonság indikátora is, amely utalhat a jövőre, úgy mint az amerikai gettó negyedek esetében.

Továbbá kielemeztük a zöld özvegyek gazdasági tevékenységét, mivel az elérhető információk szerint az anyasági szabadságon lévő nők száma emelkedett, de a férfiak száma minimális (3-5 férfi anyasági szabadságon).

A nők munkalehetőségei és feltételei a szuburbanizációban nem megfelelőek, ráadásul az idejüket az utazás igényessége és a házimunka is elveszi. A cél az volt, hogy kiderítsük miben különbözik a szórványban élő dolgozó nők helyzete a háziasszonyokétól. A zöld özvegyek problematikájával külön a szakirodalom nem foglalkozik. Emiatt a munkában nem csupán a szakirodalomból merítettünk, hanem kiegészítő információkat is felhasználtunk az interneten közzétett cikkek, beszélgetések, viták formájában.

Az eredeti cél, miszerint a zöld özvegyeket a kérdőív kitöltésénél megadott email címen elérjük, igényes volt.

Viszont a kutatáshoz, amely a volt zöld özvegyekkel történő kvalitatív beszélgetéseken alapul és összehasonlító módszerrel végeznénk, a jövőben visszatérnénk. A zöld özvegyek jelensége most nagyon aktuális és keveset kutatott. Ezért ez a befejező munka inkább tekinthető egyfajta bevezetésnek a problematikába, esetleg aktuális betekintésnek, amely alapja lehet egy másik, világszerte aktuális problematikának, amely a háziasszonyok szerepe és munkája a Covid-19 járvány idején és az abból következő ajánlások a laikus nyilvánosságnak.

Befejezés

A munka célja az volt, hogy kutassa a Csallóközben élők élettörténeteit a jelenlegi szuburbanizációs feltételekben, kiemelt tekintettel a nőkre. A szuburbán életminőség és lakóinak életének tanulmányozásakor nem szabad megfeledkezni az általánosan ismert globális QoL megközelítésről, a WHO, vagy akár a globális várostérkép szerinti besorolásról. A munka különböző megkülönböztetést fedezett fel és felhasználta a mennyiségi, minőségi, objektív és szubjektív kutatási adatokat. A problémamegoldásra objektív megközelítést választottunk és a kvantitatív részhez mélyinterjúkkal járultunk hozzá, figyelembe véve az QoL-t.

Érdekes beszélgetések széles skáláját nyertük, amelyek lehetővé tették, hogy beelássunk a főváros sugarában található települések lakóinak speciális mindennapos életébe és az életvitelükbe, amely különbségeket mutat a városban és a falun élőkétől. A zöld özvegyek egyre gyakoribb témái a pszichológusoknak és családi tanácsadóknak, akiknek egyre gyakrabban kell oldaniuk a házassági kríziseket, amelyek főleg az elején összefügghetnek a szuburbán élettel.

A munka vizsgálja a szuburbanizáció társadalomra gyakorolt negatív és pozitív hatásait. Eljutottunk a szuburbanizáció társadalmi hatásainak és a csallóközi települések fejlődés- hatásainak összegzésére. Megmutatkozott, hogy akár az elmúlt évszadig visszanyúlik a jelenlegi építkezések és a társadalmi hatás, nem csupán az emúlt 20 év történései határozzák meg.

Összehasonlításként a szlovákiai helyzetet összevetettük az Egyesült államokban, Európában (Grüne Witwen) és Kínában élő zöld özvegyek élettörténeteivel, ahol ez az ún. zöld özvegy kifejezés megszilárdult. Minden nehézség ellenére úgy tűnik, hogy a szórványterületen élők 39%-a összességében elégedett és azok az elképzelések, amelyek miatt ezekre a településekre költöztek részben teljesültek. Ellentétes helyzet mutatkozik viszont a nők csoportjában. Veszélyeztett csoportként a háziasszonyokat és az ún. zöld özvegyeket jelölték. Mivel a kutatás a munkapiacra és a gazdasági összefüggésekre fókuszált, megvizsgálták a nők függőségét a fővárosi munkaviszonyoktól, ami jelentősként lett identifikálva. Mivel a megkérdezett nők 80 % -a főiskolai végzettséggel rendelkezik, megfelelő munkát nehezen találnak a faluban.

Gyakran ezeket a városrészek úgy nevezik, mint „vízszintes tömbházak”. Az önkormányzatok részéről is megmutatkozott ezen település részek jelentős mellőzése. A megkérdezett nők egyik leginkább várt elvárása a szelektív hulladékgyűjtéshez szükséges állomás és a városi tömegközlekedés bevezetése lenne. A nők és családok legjelentősebb anyagi tehernek az iskolát és az óvodát jelölték. A hiányzó intézmények és rossz megközelíthetőség más környékhez kihatnak a nők gazdasági inaktivitására.

A kutatás eredménye és a megállapítások a zárójelentésben a városoknak impulzusként szolgálhatnak, hiszen ezek az építkezésnél gyakran elfeledkeznek a családokról, nőkről és gyermekekről. Megfeledkeznek nem csupán a szórványtelepülésekről, de a csallóközi régió természetes közegéről is. Figyelemreméltó az is, hogy nálunk a zöld özvegy kifejezés a lifestyle magazinok és az internetnek hála terjedt el, míg Amerikában

és a nyugat-európai szakirodalomban a zöld özvegyek élethelyzetével a tudományos körök jelentős része is foglalkozik.

Ami esetünkben főleg cikkekről van szó, amelyek a zöld özvegyek esetével inkább pszichológiai szempontból foglalkoznak, miközben ez mégis egy gazdasági és társadalmi probléma. A zöld özvegyek leggyakrabban úgy vannak bemutatva, mint azon nők, akik a szuburbán területeken izoláltan és magányosan élnek, és nem akarnak dolgozni. Miközben a munka lehetőségét épp a szuburbán település és annak működése akadályozza. Megoldás lehetne a nem központosított munkapiac, rugalmas munkaszerződés és munkaidő és az ún. work-life balance(egyensúly a munka és az életmód közt). Egy lehetősége az adott helyzetben az otthonról végezhető munka lehetne, amelyet főleg nemzetközi vállalatok preferálnak.

Azokban a falvakban, amelyek bár közel vannak Pozsonyhoz, de rossz közlekedési infrastruktúrával rendelkeznek, a nők nehezen szoknak hozzá a magányos élethez. Ha a család nem szokik hozzá és a nő nem tud a munkahelyére visszamenni, valószínűleg a helyzete csak azzal rendeződik, ha visszaköltöznek a városba. A csehországi statisztikák azt mutatják, hogy az ilyen családi problémák 27%-a végződik válással. Egyik megoldás sem ideális, és ezért elkerülhetetlen a falvak terveit, a terület elrendezési terveket és a helységek kihasználását összekötni a családok lehető legjobb életfeltételeinek biztosításával. Ezt a területtervezési, szociológiai, gazdasági és pszichológiai problémát nem szabad leértékelni, és időben tudatosítani kell, hogy megoldást követel.

Felhasznált irodalom

- Andráško, I., et al. *Kvalita života v mestách: východiská, prístupy, poznatky*. Masarykova univerzita, Brno, 2008.
- Andráško, I., et al. *The role and status of geography in the quality of life research*. Liberec: Technická univerzita, 2008, 21: 0-215.
- Bloomberg: *An Atlas of Suburbanism*. Nate Berg: Isolation <https://www.bloomberg.com/news/articles/2012-06-04/an-atlas-of-suburbanisms>
- Hnilička, P. (2012). *Sídelní kaše - otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů*. Brno: Host.
- IFP <https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/komentare/komentare-z-roku-2020/6-ani-muzi-nemozu-mat-vsetko-materska-otcov-nastup-matiek-do-prace-jun-2020.html>
- Infoštat: *Prognóza vývoja rodín adomácností na Slovensku do roku 2030*, http://www.infostat.sk/vdc/pdf/Prognoza_rodin.pdf
- Macešková M. (2008), *Suburbanizace a starosta*, in: *Suburbanizace.cz*, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2008, str. 72
- Michálek, A (2007). *Regionálne mzdové nerovnosti v kontexte kvality života na Slovensku*. Geographia Slovaca, 2007, 25: 25-45.
- Moravanská K (2007) : *Local Communities and the Process of Suburbanization*. Život. Prostr., Vol.41, No. 6, 292 – 297, 2007
- SLSP <https://www.slsp.sk/sk/biznis/zaciname-podnikat/rady-tipy/podnikanie-pocas-materskej>
- Ouředníček, M. (2003). *Suburbanizace Prahy*. Sociologický časopis.
- Ouředníček, M. (2013). *Výzkum suburbanizace v České republice: současné tendence vývoje a možné aplikace*. In: M. Ouředníček, P. Špačková, & J. Novák.(ed)., *Sub Urbs: krajina, sídla a lidé*. Praha: Academia.
- Pawera, R. – Bott Domonkos, L (2020). : *Regional disparities caused by the suburbanization of Slovakia's capital city*. In: QUAERE, Volume X. Hradec Králové, 2020 June
- Potočný, T. (2006). *Lidé na okraji. Případová studie satelitního městečka*. Masarykova univerzita, Dostupné z: http://ivris.fss.muni.cz/papers/pdfs/ivriswp001_potocny_lide_na_okraji.pdf
- Rišová K. (2016) *Measurement of subjective and objective dimension of quality of life in geography – overview of approaches*, In : *Folia geographica, Acta facultatis studiorum humanitatis et naturae Universitatis Prešovensis, Přírodní vedy* Volume 58, 2016, No. 2, FHPV PU Prešov. ISSN 1336-6157
- Smolová K.(2009) :*Zelené vdovy jako fenomén současné společnosti Green widows as a phenomenon of a current society*, Univerzita Karlova v Prahe
- SpojenáBA: *Každý deň hodina do práce aké výhody má bývanie za hranicami Bratislavy*. Rozhovor s Martinom Švedom: <https://www.spojenaba.sk/kazdy-den-hodina-do-prace-ake-nevyhody-ma-byvanie-za-hranicami-bratislavy/>
- Székely, V.: *Urban municipalities versus rural municipalities–selected aspects of quality of life in Slovakia*. EUROPA XXI, 2006, 87.
- Šveda, M. - Šuška, P. Ed: *SuburBANizácia: Ako sa mení zázemie Bratislavy*. Geografický ústav.SAV,2019, p. 300
- Vejchodská, E., J.- Louda. *Partnerství obcí s veřejností při správě městské zeleně*, Urbanismus a územní rozvoj, 3/2017.

Annex: Minőségi felmérés - interjú

Interjúnk alapja az alábbi kérdésekre adott válaszokból és asszociációkból állt, amelyeket a QoL-életminőségmérési-index alapján készítettünk.

Életminőségi index a külvárosi régiókban - Interjú tartalma

Időtartam: legfeljebb 60 perc egy kérdésre maximum 3 perc

I. Demográfiai mutatók

- Kor
- Műveltség
- Gyerekek száma
- Állandó lakhely és szokásos tartózkodási hely
- Lakás: ház versus lakás és kert

II. Helyzetfelfogás

1. Ha a falu vs. város kifejezést hallja, mire gondolsz? Hol lakik, ha e kettő közül kell választanod?
2. Hol élt gyermekkorában?
3. Hol élt, mielőtt ide költözött?
4. Tervez máshová költözni vagy átköltözni? Ha igen, miért?
5. Hogyan értékeli a külvárosi életet? Hiányzik néhány szolgáltatás? Milyen dolgokat szeretsz?

II. Gazdasági részvétel:

6. Hol dolgozik? Hány percet vesz igénybe az utazása? Mi a munkaideje?
7. Hol fog dolgozni a szülési / szülői szabadság után?
8. Hol tervez munkát keresni?

IV. Polgári részvétel:

9. Követi a faluban vagy a közvetlen közelében zajló eseményeket?
10. Véleménye szerint aktív-e a közösségben és a nyilvánosság egészében? Hogyan lehet bekapcsolódni?

V. Társadalmi részvétel:

11. Gyermekke közvetlenül a falu oktatási intézményeibe jár?
12. Részt vesz-e kulturális eseményeken?
13. Részt vesz helyi és környékbeli találkozókban?
14. Szervezel társadalmi eseményeket a közösségben?

VI. A szegregáció mértéke:

15. Vannak barátai a faluban?
16. Közlelbbi kapcsolatban áll a szomszédjaival? Hogyan tartja velük kapcsolata?
17. Hogyan néz ki az otthona? Van kerítése és kertje?
18. Maga végzi a házi munkákat?
19. Hogyan vesz részt házastársa a házimunkában?

20. Mit gondol, mit jelent a „zöld özvegy” kifejezés?